

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 20. aprila 1900.

Politični oddelek.

Saniranje deželnih financ.

Vse kronovine, začenci od bogate Češke pa doli do siromašne Dalmacije, se nahajajo že več let v naj-silnejših finančnih stiskah, ki se čedalje bolj poostrujejo, ker rasejo potrebščine od leta do leta, dočim se dohodki skoro nič ne množe.

Tudi kranjska dežela je v veliki zadregi. Odkar so bile regulirane učiteljske plače, je ta zadrega postala tako občutljiva, da se letos deželni poslanci že bavijo z mislijo, zvišati deželne doklade, ker drugače faktično ni več mogoče izhajati.

Tudi centralna vlada uvideva, da se mora deželam kako na pomoč priskočiti. Ko je bil mlajši Plener finančni minister, je sprožil misel, naj bi se delalo na to, da bi se deželam prepustili realni davki. Do izvršitve te misli je bila tedaj seveda še dolga pot, a predno se je sploh kaj storilo, je vlada že tudi svoj nazor premenila. Claryjevo ministrstvo je naznanilo, da hoče deželam pomagati z nakladami na žganje. Ta projekt, ki bi nekaterim deželam res bil prava pomoč v sili, bi za našo deželo pomenil pravo katastrofo. Naše deželno gospodarstvo je namreč, kakor je nekoč dejal baron Schwegel, zasnovano na žganju. Iz dohodkov od žganja pokriva dežela večji del svoje potrebščine, a če se ji vzame ta dohodek, imela bo občuten primanjkljaj. Vlada je namreč rekla, da bo iz davka na žganje deželi veliko manj plačevala, kakor pa dobiva sedaj. Na srečo se vlada še ni definitivno odločila za ta projekt. Razvidno je to iz okolnosti, da je vlada pač obljubila, predložiti zadevni načrt deželnim zborom še v tekočem zasedanju, da pa svoje obljube še ni izpolnila.

Principijelno je pa še vedno na istem stališču. To je razvideti iz pripisa, ki ga je vlada poslala deželnemu

odboru češkemu glede saniranja deželnih financ in v katerem podaja nekaj načrt dotične akcije.

Bistvo tega načrta je, da hoče vlada pomagati deželnim financam s tem, da jim prepusti jeden del dohodka iz konsumnih davkov, v prvi vrsti iz davka na žganje, dočim sedaj še ni misliti, da se to zgodi tudi glede davka na sladkor in na pivo. Nadalje misli vlada, da po izvršeni reformi zapuščinskega davka tudi od dohodkov iz tega davka nekaj deželam prepusti in končno meni, da se bodo tudi državna plačila iz prebitka osebne dohodarine, ki jih dobivajo dežele, še pomnožila. Odločno pa se upira nejednakemu obdavčenju mobilnega kapitala, in dalje nakladam na personalno dohodarino.

Ta vladni načrt nam kaže, da še davno ne smemo misliti na resnično in temeljito saniranje deželnih financ. Ne glede na posebne razmere glede dohodkov iz žganja, ki jih ima naša dežela, se mora reči, da bi sploh ti novi dohodki ne zadostovali za pokritje vseh potrebščin in da postane vsled tega znatno zvišanje doklad na razne druge davke neizogibno.

Odpomoči bi se dalo pač samo na ta način, da bi država iz svojih sredstev prispevala k posameznim specialnim upravnim strokam raznih dežel. V Dalmaciji se je to deloma že doseglo. Tam prispeva država s primernim zneskom k stroškom za ljudsko šolstvo. Tudi v kranjskem deželnem zboru je dr. Tavčar to že pred več leti zahteval, a žal, da se državni poslanci za to niso zmenili. In vendar je ta zahteva popolnoma utemeljena, zlasti še vsled tega, ker ima država vse šolstvo v rokah, ker razpolaga z njim popolnoma po svoji volji, samo bremena prepušča deželam.

Z ozirom na vse to bi bilo jako umestno, ako bi se deželni zbor in državni poslanci, kadar pride na razpravo saniranje deželnih financ, z vso vnemo zavzeli za to, da bi država primerno prispevala k troškom za ljudsko šolstvo.